



Hoe stel je de goede uitvraag voor het opstellen van een houtsoortenkeuze of beplantingsplan

“Bezint, eer gij begint”

Beheerdersdag 2018



Team Staatsbosbeheer Zaad & Plantsoen

- Lammert Kragt – Staatsbosbeheer Zaad & Plantsoen (teamleider)
- Henk Tingen – Staatsbosbeheer Zaad & Plantsoen (adviseur landschap, natuur en bos)
- Nanda Vermeulen – Staatsbosbeheer Zaad & Plantsoen (gastmedewerker projecten)

- Collega's team Zaad & Plantsoen
- Emma Drost - klantencontacten
- Bert van Os – genenbank en zaadgaarden
- Dion Voskens – teeltprogramma's planning en logistiek



Staatsbosbeheer Zaad & Plantsoen

- Sinds 1898
- Selectie bosbouwkundige boomsoorten i.h.k.v. herbebossing Nederland
- Zaadgaarden, kwekerijen, zaadeest Stroe
- Sinds 2006 ook de genenbank voor inheemse – autochtone bomen en struiken in Nederland – boswachterij Roggebotzand

Staatsbosbeheer Zaad & Plantsoen

Kennis en ervaring:

- Beheer zaadgaarden en genenbank
- Oogst boom- en struikenzaden en verwerking
- Teeltprogramma i.s.m. contractkwekers
- Markt, planning en logistiek t.b.v. de klant
- Adviseur (intern-extern) m.b.t. houtsoortenkeuzes en beplantingsplannen voor landschap, bos en natuur

Kader, samenwerking en toezicht

- Opdracht ministerie LNV
- Wetenschappelijke begeleiding Centrum voor Genetisch Onderzoek
- Oogst, teelt en afzet onder controle van NAK-T
- Toelating selecties in de Nederlandse Rassenlijst door Raad voor Plantenrassen (Zaaizaad en Plantgoedwet is grondslag)

Kader, samenwerking en toezicht

- Internationale klimaatverdragen en EG richtlijn behoud genetische bronnen (EG 1999/105/EG)
- Nota Bronnen van ons bestaan – behoud autochtone genenbronnen
- Nederlandse Rassenlijst Bomen (kwaliteit en betrouwbaarheid)
- Leveranciersdocument en Select Plant Bosplantsoen NAK-T – certificering en track-trace van bron tot eindgebruiker

In perspectief



Bezint, eer gij begint – brainstorm

- Waar denk je aan en wat moet je vragen/weten als je een houtsoortenkeuze of beplantingsplan moet opstellen



Samenstellende delen m.b.t kwaliteit, keuze, levering en eindcontrole

- Doel en Functie van de beplanting
- Groeiplaatsomstandigheden en eisen
- Plantengeografische indeling van Nederland
- Menging, plantverbanden, plantafstanden
- Selecties (herkomsten) i.r.t. tot het doel – NL Rassenlijst Bomen
- Fysieke kwaliteit bos- en haagplantsoen – NEN 7412
- Virusvrij certificaat Populieren en wilgen – waarmerk NAK-T
- Betrouwbaarheid levering – Basiscertificaat – Select Plant Bosplantsoen NAK-T (origineel en dus geen kopie) van bron tot eindgebruiker

Samenstellende delen



Is niet gelijk aan;
met een boekje in een hoekje



Is niet gelijk aan;
vertrouwen op de blauwe ogen

Is niet gelijk aan;
ieder certificaat is goud waard

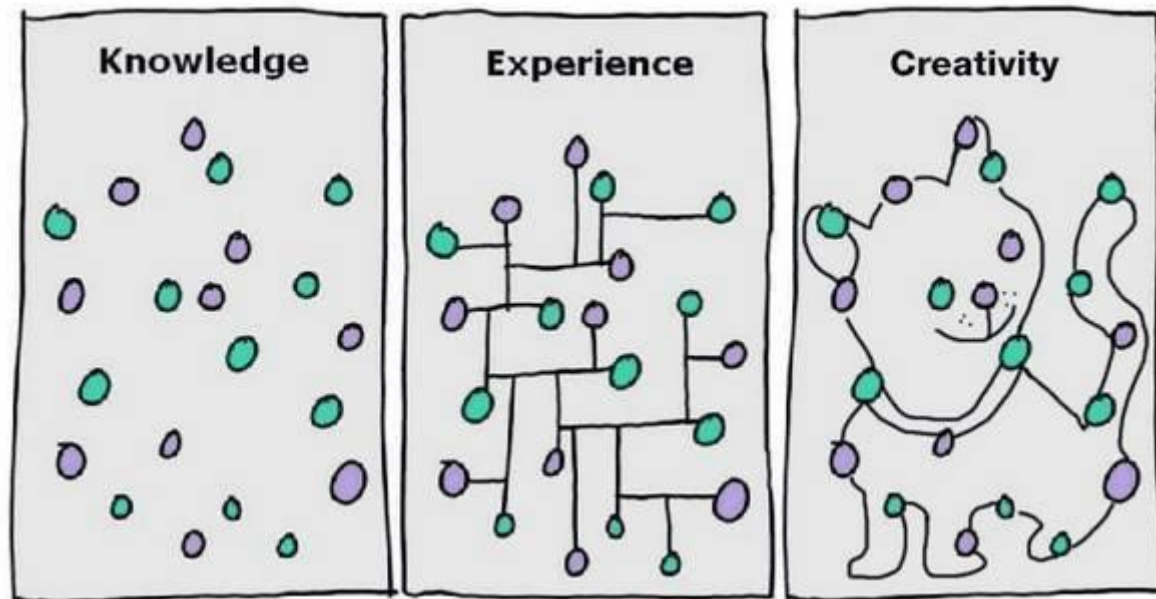


Kortom:



“Mooie plaatjes & praatjes, vullen geen gaatjes”

Kennis



Waar haal je kennis

Vakkennis



Relaties

9de
**Rassenlijst
bomen**

Bronnen



Select Plant
naktuinbouw

Wake up!

- Test: is een SKAL certificaat een waarborg voor de herkomst en kwaliteit van het plantmateriaal?



De “uitvraag”

- Uitgangspunt: bestel het plantmateriaal volgens de juiste en meest recente handelsvoorwaarden. De **handelsvoorwaarden voor de boomkwekerij in Nederland** kunnen als voorbeeld worden gebruikt. (www.kwaliteitsnormenboomkwekerij.nl)
- In de bestelling kan hier naar verwezen worden. **Vergewis je er van dat er ook sancties zijn opgenomen als onverhoed blijkt dat de levering niet klopt.**

De “uitvraag”

- **Basis:** het plantmateriaal dient te voldoen **aan de kwaliteitseisen volgens de Nederlandse norm voor bos en haagplantsoen NEN 7412.**
- Daarin zijn de fysieke eisen opgenomen als L/D verhouding, aantallen per bos i.r.t. lengtemaat/leeftijd etc.
- Voor laanbomen kun je eisen stellen aan de stamomtrek, habitus, snoei en eventuele kluit (draadkluit, container).
- Voor laanbomen is een zelfde certificering als voor bosplantsoen in ontwikkeling (Select Plant Laanbomen).
- Ten aanzien van de herkomsten van soorten (laanbomen) conform de Nederlandse Rassenlijst Bomen dienen dus de herkomsten uit de Nederlandse Rassenlijst bomen worden gebruikt. V.B: Quercus robur - Bremerberg

De “Uitvraag”

Herkomsten:

- Gebruik hiervoor de **Nederlandse Rassenlijst Bomen (9^e editie - internet)**. Bepaal aan de hand hiervan of je **autochtoon (SI)** wil hebben (voor natuur en/of landschapsprojecten of kies voor bosbouwkundige selecties (**bosbouw**) – **ZQ**). De opdrachtgever kan hierbij op specifieke herkomst vragen b.v. Het Loo, Grubbenvorst, Urk 01.
- **Neem bij de bestelling de code van de herkomst ook op b.v. Ribes uva-crispa (Roggebotzand 01 NL.SI.8.2.01-02)**. Deze codes zijn allemaal te vinden in de Nederlandse Rassenlijst Bomen.



De “uitvraag” – vervolg

Overige

In het licht van de huidige ontwikkelingen ook opnemen dat plantsoen alleen wordt gekocht bij **kwekers die geregistreerd staan onder Select Plant Bosplantsoen** (NAK-T) (Certificaat op partijniveau)

Verder kunnen er eisen opgenomen worden m.b.t. SKAL of EKO- / Milieukeur

Inzake het teelttechnisch proces. Deze certificaten hebben geen relatie met de kwaliteit of herkomst van het plantmateriaal

De “Uitvraag”

Overige

- Als koper/opdrachtgever ben je het zekerst als je de plantsoenlevering als **directielevering** laat uitvoeren. Inkopen via een externe opdrachtnemer leidt nu nog steeds en veel gevallen tot gerommel en gesjoemel. **Als je het wel via een externe opdrachtnemer doet, leg dan alle eisen zorgvuldig vast en zorg er voor dat hij t.z.t. bij levering alle papieren en met name het leveranciersdocument – waarborgcertificaat overhandigt. Bij twijfel direct melding doen bij Select Plant Bosplantsoen (NAK-T).**
- Klopt de opdracht/bestelling niet met de levering m.a.w. er is niet geleverd wat er is besteld; direct het plantmateriaal retour zenden of uit laten trekken. **Als de externe opdrachtnemer moet inkuilen bij levering, stel dan eisen aan de kwaliteit van het inkuilen want die is tegenwoordig (als je het niet regelt) bedroevend laag en gaat ten koste van grote aantallen plantmateriaal.**



De levering van plantsoen

Controle – meten is weten – altijd doen

- Zijn de soorten geleverd
- Zijn de soorten, soortecht
- Kloppen de aantallen
- Kloppen de maten (bij laanbomen stamomtrek) en bosplantsoen lengtemaat en leeftijd
- Kwaliteit van de wortelhals (L/D verhouding) en wortelpruik of kluit
- Beschadigingen, ziekten, aantastingen
- Kloppen de vrachtbrieven
- Is het basiscertificaat – leveranciersdocument meegeleverd

Definities

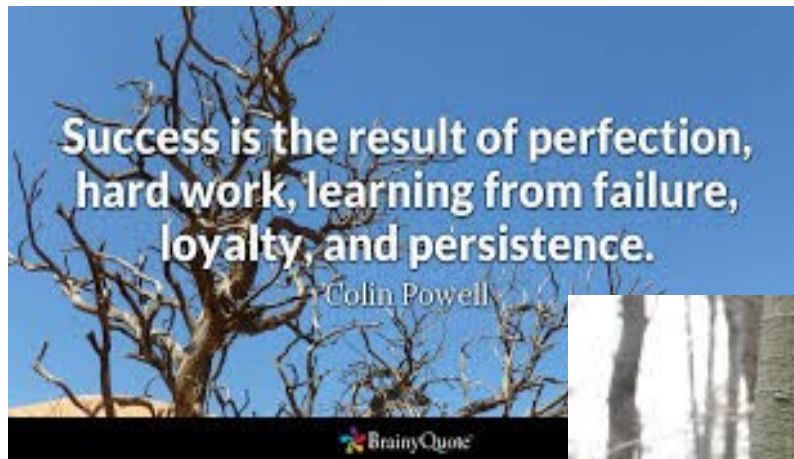
- Inheemse (autochtone) bomen en struiken – zijn die bomen en struiken waarvan op wetenschappelijke basis bekend is dat het genetisch herkomstmateriaal (in situ) ten minste 10.000 jaar in Nederland verblijft.
- Klimaatregio m.b.t. autochtone bomen en struiken Maes et al: Noord-Duitse laagland, Nederland en West Vlaanderen
- Richtlijnsoorten: de soorten die onder de EU richtlijn vallen 1990/105/EEG m.b.t. herkomst en kwaliteit
- Niet Richtlijnsoorten: niet in deze Richtlijn opgenomen

Wake up!

- Is zachte berk – *Betula pubescens* inheems?
- Wanneer spreken we van een autochtone herkomst
- Weet je een voorbeeld, zie de bijlage



Succes! – zijn er vragen



Dank voor jullie aandacht - en wees trots op je vak!!!

